

Фацбадæнтæ

The Fasbadan holiday

Дигорæ № 3, 2006

paragraph 1.

1.1. Гъæздуг æма æведуйгæ æй ирон-дигорон адæми
гъæздуг æма æведуйгæ æй ирон-дигорон адæм -и
rich and/but/for/that inexhaustible be.PRS.3SG Iron-Digor people GEN/INESS

исфæлдистадæ

ис- фæлдист -ад -æ
PREF dedicate,create SUF NOM

1.2. Е æй нæ адæми зунд
е æй нæ адæм -и зунд
3SG/POSS.3SG be.PRS.3SG NEG/1PL.ENCL.GEN/POSS.1PL people GEN/INESS mind,knowledge

æма зæрди рохсæй нивæнст .
æма зæрд -и рохс -æй нивæнст
and/but/for/that heart GEN/INESS light ABL base

1.3. Æ дессаги æвæрæнти кæдзосæй
æ дессаг -и æвæр -æн -т -и кæдзос -æй
POSS.3SG/3SG.ENCL.GEN wonder GEN/INESS put,place NMLZ PL GEN/INESS clean,pure ABL

зиннунцæ фæлтæрти сагъæстæ æма
зинн -унцæ фæлтæр -т -и сагъæс -т -æ æма
appear PRS.3PL period,generation/layer PL GEN/INESS thought PL NOM and/but/for/that

бæллектæ , нæ царди рагон
бæллектæ нæ цард -и рагон
desire,dream NEG/1PL.ENCL.GEN/POSS.1PL live.PART.PST/life GEN/INESS ancient,old

нивæфтуд истори .

нивæфтуд истори
picture/drawn history

1.4. Махмæ финсгæ истори н , адтæй æма нин фольклор
махмæ финс -гæ истори н адтæй æма нин фольклор
we.ALL write CONV history NEG be.PST.3SG and/but/for/that 1PL.ENCL.DAT folklore

æй историон æрмæг .

æй истори -он æрмæг
be.PRS.3SG history ADJ material

1.5. Адæмон исфæлдистади

фæрци

адæм -он ис- фæлдист -ад -и фæрци
people ADJ PREF dedicate,create SUF GEN/INESS thanks.to,by.means.of

бакæнæн æности дуæрттæ , е
ба- кæн -æн æнос -т -и дуæр -тт -æ е
PREF do PRS.1PL/SUBJ.1PL/INF2/NMLZ century PL GEN/INESS door PL NOM 3SG/POSS.3SG

нин исрохс кәнуь евгъуд дзамани талингә
 нин ис- рохс кән -уй евгъуд дзаман -и талинг
 1PL.ENCL.DAT PREF light do PRS.3SG past.ADJ time/period GEN/INESS darkness
 къумтә ама уотемәй раргом унцә
 къум -т -ә ама уотемәй ра- ргом унцә
 corner/dwelling.place PL NOM and/but/for/that in.this.way PREF face/front/evident be.PRS.3PL
 ә сосәгдзийнәдтә .
 ә сосәг -дзийнәд -т -ә
 POSS.3SG/3SG.ENCL.GEN secret NMLZ PL NOM

1.6. Еци хузи эпос ама историон зрти
 еци хуз -и эпос ама истори -он зар -т -и
 that colour/appearance,look GEN/INESS epic and/but/for/that history ADJ song PL GEN/INESS
 әмрәнгә бәрзонд ахедундзийнадаә ес таурәхътән .
 әм- рәнгъ -ә бәрзонд ахед -ун -дзийнад -ә ес таурәхъ -т -ән
 COM row NOM height matter/develop INF NMLZ NOM EXT story PL DAT

paragraph 2.

2.1. Бәркадгин әнцә нә адәми таурәхъон
 бәркад -гин әнцә нә адәм -и таурәхъ -он
 abundance ADJ be.PRS.3PL NEG/1PL.ENCL.GEN/POSS.1PL people GEN/INESS story ADJ
 бунтә , агъаззаг әй сә
 бун -т -ә агъаз -заг әй сә
 bottom,base/heritage/ruin PL NOM assistance SUF be.PRS.3SG POSS.3PL/3PL.ENCL.GEN
 историон ама эстетикон нисанеуәг .
 истори -он ама эстетик -он нисан :ey -әг
 history ADJ and/but/for/that aesthetics ADJ label,aim/meaning,feature SUF

2.2. Етә әвзурстәнцә мингай
 етә әвзурст -әнцә мин -гай
 they,those arise,come.into.existence.PART.PST/choice PST.INTR.3PL thousand DISTR

әнзти дәргъи , әвдист
 әнз -т -и дәргъ -и әвдист
 year PL GEN/INESS length GEN/INESS demonstrate,show.PART.PST/demonstration,declaration

си цәуй адәми
 си цәу -й адәм -и
 3SG.ENCL.INESS/3PL.ENCL.INESS/3SG.ENCL.ABL/3PL.ENCL.ABL go PRS.3SG people GEN/INESS

цард ә алли хузи сауәнгә
 цард ә алли хуз -т -и сауәнгә
 live.PART.PST/life POSS.3SG/3SG.ENCL.GEN every colour/appearance,look PL GEN/INESS even

недзамантәй нә рәстәгмә .
 недзамант -әй нә рәстәг -мә
 antiquity ABL NEG/1PL.ENCL.GEN/POSS.1PL time ALL

2.3. Аллихузон æй сæ медес : мифтæ
 аллихузон æй сæ медес миф -т -æ
 different,various be.PRS.3SG POSS.3PL/3PL.ENCL.GEN content myth PL NOM

æма æууæндунадæ , дуйней исконд
 æма æууæнд -ун -ад -æ дуйне -й ис- конд
 and/but/for/that believe INF SUF NOM world GEN/INESS PREF do.PART.PST/constitution
 æма æрдзи фæззиндтитæ , историон цаутæ
 æма æрдз -и фæззиндт -ит -æ истори -он цау -т -æ
 and/but/for/that nature GEN/INESS phenomenon PL NOM history ADJ event PL NOM
 æма адæмон таурæхътæ .
 æма адæм -он таурæхъ -т -æ
 and/but/for/that people ADJ story PL NOM

2.4. Еу загъдæй , царди цидæриддæр
 еу загъд -æй цард -и цидæриддæр
 ITER/one say.PART.PST/dispute,quarrel ABL live.PART.PST/life GEN/INESS everything

ахсгиаг æма дессаг гъуддæгутæ адтæй , етæ
 ахсгиаг æма дессаг гъуддæгу -т -æ адтæй етæ
 best/necessary/important and/but/for/that wonder affair,event PL NOM be.PST.3SG they,those
 æнцæ адæми зæрдиуагон имисуйнæгтæ сæ
 æнцæ адæм -и зæрдиуагон имисуйнæг -т -æ сæ
 be.PRS.3PL people GEN/INESS hearty remembrance PL NOM POSS.3PL/3PL.ENCL.GEN
 таурæхъти медес .
 таурæхъ -т -и медес
 story PL GEN/INESS content

paragraph 3.

3.1. Дигоргоми ци берæ кадгин бæрæгбæнттæ ес , уонæн
 Дигоргом -и ци берæ кад -гин бæрæгбæн -тт -æ ес уонæн
 Digoria GEN/INESS what many respect,glory ADJ celebration PL NOM EXT they.DAT
 сæ тæккæ
 сæ тæккæ
 POSS.3PL/3PL.ENCL.GEN exactly

имисуйнагдæр æма
 имис -уйнаг -дæр æма
 ferment/invent,think.up/grieve,be.sad/remember PART.FUT COMPAR/FOC and/but/for/that
 цитгиндæртæй еу æй Фадбадæн .
 цит -гин -дæр -т -æй еу æй Фадбадæн
 respect/fame ADJ COMPAR/FOC PL ABL ITER/one be.PRS.3SG Fasbaden

paragraph 4.

4.1. Табу æхецæн , алли хæдзарæн дæр æнхусгæнæг
 табу æхецæн алли хæдзар -æн дæр æнхус -гæн -æг
 prayer,mercy/glory 3SG.REFL.DAT every house DAT FOC help do.PRS PART.PRS

уæд , алли анз дæр нæбæл дзæбæхæй ,
уæд алли анз дæр нæбæл дзæбæх -æй
then/be.IMP.3SG every year FOC 1PL.ENCL.SUPER good/healthy/successful ABL
сæрæгасæй цæуæд !
сæр æгас -æй цæу -æд
head all/alive ABL go IMP.3SG

paragraph 5.

5.1. Дæлдæр мухур кæнæн ,
дæл -дæр мухур кæн -æн
down,bottom COMPAR/FOC stamp,printing do PRS.1PL/SUBJ.1PL/INF2/NMLZ
Фацбадæни туххæй нæ фиддæлтæй
Фацбадæн -и туххæй нæ фиддæлт -æй
Fasbaden GEN/INESS for,because.of/about NEG/1PL.ENCL.GEN/POSS.1PL father.PL/ancestors ABL
игъосгæ ке , рцудан , еци таурæхъ , уæдта
игъос -гæ ке р- цуд -ан еци таурæхъ уæдта
listen CONV who,what.GEN/that PREF go PST.1PL that story after/besides
растдæр кæд æма куд бæрæг кæнгæ
раст -дæр кæд æма куд бæрæг кæн -гæ
truth/straight COMPAR/FOC when/if and/but/for/that how/specifically known/defined do CONV
' й , уой туххæй æрмæг .
æй уой туххæй æрмæг
be.PRS.3SG be.SUBJ.3PL/he,she.GEN for,because.of/about material

paragraph 6.

6.1. Фацбадæни цитгин бæрæгбон фулдæр кæнунцæ
Фацбадæн -и цит -гин бæрæг бон фулдæр кæн -унцæ
Fasbaden GEN/INESS respect/fame ADJ known/defined day/possibility more do PRS.3PL

Дигоргоми .

Дигоргом -и
Digoria GEN/INESS

paragraph 7.

7.1. Алли анз дæр бæрæггонд цæуй Нæуæг анзи фæстаг
алли анз дæр бæрæггонд цæу -й Нæуæг анз -и фæстаг
every year FOC marked go PRS.3SG new year GEN/INESS last/back

хуцауæхсæви .

хуцау æхсæв -и
God night GEN/INESS

paragraph 8.

8.1. Рахæссуй къуæре .
ра- хæсс -уй къуæре
PREF carry/take.away PRS.3SG week

paragraph 9.

9.1. **Æз мæ** **царди** **фулдæр рæстæг**
 æз мæ цард -и фулдæр рæстæг
 I 1SG.ENCL.GEN/POSS.1SG live.PART.PST/life GEN/INESS more time

рарвистон **Дигоргоми**
 ра- рвист -он Дигоргом -и
 PREF send PST.TR.1SG Digoria GEN/INESS

9.2. **Райгурдтæн** , **исгъомбæл дæн** **æма** **æрæги уæнгæ**
 ра- йгурд -тæн ис- гъомбæл дæн æма æрæги уæнгæ
 PREF be.born PST.INTR.1SG PREF adult be.PRS.1SG and/but/for/that recently up.to

цардтæн **Устур-Дигори**
 цард -тæн Устур Дигор -и
 live PST.INTR.1SG big Digora GEN/INESS

9.3. **Мæ** **фидæ** **æма** **уой**
 мæ фид -æ æма уой
 1SG.ENCL.GEN/POSS.1SG father/meat NOM and/but/for/that be.SUBJ.3PL/he,she.GEN

фидæбæл **ци æрæййафтон** , **ци**
 фид -æбæл ци æр- æййафт -он ци
 father/meat SUPER what PREF catch.up/bear,experience PST.TR.1SG what

базудтон , **еци бæрæгбæнттæ** **кæддæриддæр æз дæр**
 ба- зуд -т -он еци бæрæгбæн -тт -æ кæддæриддæр æз дæр
 PREF know,can TR PST.TR.1SG that celebration PL NOM whenever I FOC

мæ **бийнонти** **хæццæ бæрæг** **кодтон** ,
 мæ бийнонт -и хæццæ бæрæг код -т -он
 1SG.ENCL.GEN/POSS.1SG family GEN/INESS together known/defined do TR PST.TR.1SG

куд **æнгъизтæй** , **уæхæн уагæвæрдбæл**
 куд æнгъизт -æй уæхæн уагæвæрд -бæл
 how/specifically ferment.PART.PST/fermentation ABL such situation/rule SUPER

paragraph 10.

10.1. **Дигоргоми** **тæккæ цитгиндæр** **бæрæгбонбæл**
 Дигоргом -и тæккæ цит -гин -дæр бæрæгбон -бæл
 Digoria GEN/INESS exactly respect/fame ADJ COMPAR/FOC celebration SUPER

алкæддæр нимад **цудæй** **æма** **цæуй**
 алкæддæр нимад цуд -æй æма цæу -й
 always count/respect.PART.PST/account go PST.INTR.3SG and/but/for/that go PRS.3SG

Фацбадæн .

Фацбадæн
 Fasbaden

10.2. **Фал** **хуæнхбæстæй адæм сæ** **цæрæнбунæттæ**
 фал хуæнхбæстæй адæм сæ цæрæнбунæт -т -æ
 however upland.region people POSS.3PL/3PL.ENCL.GEN residence PL NOM

аййевгæ **цæунцæ** - **ка** **будури** **гъæутæмæ** , **ка** **ба**
 а: ййев -гæ цæ -унцæ - ка будур -и гъæу -т -æмæ ка ба
 change,stand.for CONV go PRS.3PL who field GEN/INESS village PL ALL who CONTR
горæттæмæ - **Дзæуæгигъæумæ** , **Беслæнмæ æма** **уотæ**
 горæт -т -æмæ - Дзæуæгигъæу -мæ Беслæн -мæ æма уотæ
 city PL ALL Vladikavkaz ALL Beslan ALL and/but/for/that so

идарддæр

идард -дæр
 distant,remote COMPAR/FOC

10.3. **Еуæй-еуетæ аци бæрæгбонбæл фæстурзæрдæгомау æнцæ** ,
 еуæй-еуетæ аци бæрæгбон -бæл фæ- стур зæрд -æ гом -ау æнцæ
 somebody this celebration SUPER PREF big heart NOM storehouse EQU be.PRS.3PL

уæдта ' **й** , **кæд** **бæрæг** **кæнгæ** **фæууы** ,
 уæдта æй кæд бæрæг кæн -гæ фæу- уй
 after/besides 3SG.ENCL.GEN when/if known/defined do CONV PREF be.PRS.3SG

уой **дæр дзæбæх** **нæбал** **зонунцæ**
 уой дæр дзæбæх нæ- =бал зон -унцæ
 be.SUBJ.3PL/he,she.GEN FOC good/healthy/successful NEG =for.a.while/any.more know,can PRS.3PL

10.4. **Еци гъуддаг хъæбæр гъулæг кæсуй мæнмæ** .
 еци гъуддаг хъæбæр гъулæг кæс -уй мæнмæ
 that affair,event very/strong,sturdy unpleasant look/read/seem PRS.3SG I.ALL

10.5. **Æз уотæ гъуди кæнун æма** , **алли дигорон хæдзарæ дæр**
 æз уотæ гъуди кæн -ун æма алли дигорон хæдзар -æ дæр
 I so thought do INF/PRS.1SG and/but/for/that every digor house NOM FOC

, **хъæбæрдæр** **ба** , **Дигоргомæй æрæги ка**
 хъæбæр -дæр ба дигоргом -æй æрæги ка
 very/strong,sturdy COMPAR/FOC CONTR Digoria ABL recently who

ралигъдæй , **уонæй алке дæр ихæсгин æй** , **Фацбадæн**
 ра- лигъд -æй уонæй алке дæр ихæс -гин æй Фацбадæн
 PREF run PST.INTR.3SG they.ABL any FOC duty,task,debt ADJ be.PRS.3SG Fasbaden

кæд æма **куд** **бæрæг** **кæнгæй** ,
 кæд æма куд бæрæг кæн -г -æй
 when/if and/but/for/that how/specifically known/defined do CONV ABL

уой **бæлвурд зонунæй** .
 уой бæлвурд зон -ун -æй
 be.SUBJ.3PL/he,she.GEN precise know,can INF ABL

paragraph 11.

11.1. **Мæнбæл нуртæккæ цæуй** 70 **анземæй** **фулдæр æма**
 мæн -бæл нур тæккæ цæу -й анз -емæй фулдæр æма
 I.GEN SUPER now exactly go PRS.3SG year ABL.PRN more and/but/for/that

мах бийнонтæ дæр , нæ фиддæлтæ дæр ,
 мах бийнонт -æ дæр нæ фиддæлт дæр
 we.NOM/GEN family NOM FOC NEG/1PL.ENCL.GEN/POSS.1PL father.PL/ancestors FOC
уæдта нæ еугур гъæубæсти адæм
 уæдта нæ еугур гъæу бæст -и адæм
 after/besides NEG/1PL.ENCL.GEN/POSS.1PL all village country,region/place GEN/INESS people
дæр куд бæрæг кодтонцæ Фацбадæн , уой
 дæр куд бæрæг код -т -онцæ Фацбадæн уой
 FOC how/specifically known/defined do TR PST.TR.3PL Fasbaden be.SUBJ.3PL/he,she.GEN
уин цубурæй радзордзæнæн .
 уин цубур -æй ра- дзор -дзæнæн
 2PL.ENCL.DAT short ABL PREF speak FUT.1SG

paragraph 12.

12.1. **Мæйæ , дууæ мæйи раздæр**
 мæй -æ дуу -æ мæй -и раз -дæр
 month/moon NOM two NOM month/moon GEN/INESS in.front.of/next.to COMPAR/FOC
алли хæдзарæ дæр хæссун райдайиуонцæ косæрттаг :
 алли хæдзар -æ дæр хæсс -ун ра- йдай -иуонцæ косæрттаг
 every house NOM FOC carry/take.away INF/PRS.1SG PREF begin OPT.3PL butcher.cattle
ке бон куд уидæ , уотæ - ка гал , ка нæл
 ке бон куд уидæ уотæ - ка гал ка нæл
 who,what.GEN/that day/possibility how/specifically be.OPT.3SG so who ox who male
фус , каба нæл сæгъæ .
 фус ка ба нæл сæгъ -æ
 ram who CONTR male goat NOM

12.2. **Æнсури мæйи фæстаг хуцауæхсæвæ ку**
 æнсур -и мæй -и фæстаг хуцау æхсæв -æ ку
 January/fang GEN/INESS month/moon GEN/INESS last/back God night NOM when/if
ралæууидæ , уæдта алке дæр ра- кæн -идæ косарт , искæниуонцæ
 ра- лæуу -идæ уæдта алке дæр ра- кæн -идæ косарт ис- кæн -иуонцæ
 PREF stand OPT.3SG after/besides any FOC PREF do OPT.3SG carcass PREF do OPT.3PL
къеретæ .

къере -т -æ
 cheese.pie PL NOM

12.3. **Еу цалдæр бони раздæр ба**
 еу цалдæр бон -и раз -дæр ба
 ITER/one several day/possibility GEN/INESS in.front.of/next.to COMPAR/FOC CONTR
исфициуонцæ сау бæгæни .
 ис- фиц -иуонцæ сау бæгæни
 PREF cook OPT.3PL black beer

12.4. **Еци æхсæвæ алке дæр æхе бийнonti хæццæ**
 еци æхсæв -æ алке дæр æхе бийнонт -и хæццæ
 that night NOM any FOC 3SG.REFL.GEN/POSS.REFL.3SG family GEN/INESS together

исковида Хуцаумæ , Изæдтæмæ , Идауæгмæ ...

ис- ков -идæ Хуцау -мæ Изæд -т -æмæ Идауæг -мæ

PREF pray OPT.3SG God ALL angel PL ALL angel ALL

paragraph 13.

13.1. **Дуккаг бонæй фæстæмæ ба гъæубæсти**

дуккаг бон -æй фæстæмæ ба гъæу бæст -и

seSUBJ day/possibility ABL back CONTR village country,region/place GEN/INESS

адæм кезугай кодтонцæ сæ кувдтитæ

адæм кезугай код -т -онцæ сæ кувдт -ит -æ

people in.turn do TR PST.TR.3PL POSS.3PL/3PL.ENCL.GEN prayer/feast PL NOM

æма , уæд еу хæдзарæмæ , уæд иннæ

æма уæд еу хæдзар -æмæ уæд инн -æ

and/but/for/that then/be.IMP.3SG ITER/one house ALL then/be.IMP.3SG other NOM

хæдзарæмæ æмбурд кодтонцæ æма кувтонцæ Идауæгмæ .

хæдзар -æмæ æмбурд код -т -онцæ æма кувт -онцæ Идауæг -мæ

house ALL meeting do TR PST.TR.3PL and/but/for/that pray PST.TR.3PL angel ALL

13.2. **Кувтонцæ , ймæ , курдтонцæ**

кувт -онцæ ймæ курдт -онцæ

pray PST.TR.3PL 3SG.ENCL.ALL ask PST.TR.3PL

си , цæмæй бабæй

си цæмæй бабæй

3SG.ENCL.INESS/3PL.ENCL.INESS/3SG.ENCL.ABL/3PL.ENCL.ABL so.that/what.ABL again/but

сæ иннæ анз дæр сæрæгас , æнæфидбилиз ,

сæ инн -æ анз дæр сæр æгас æнæ- фидбилиз

POSS.3PL/3PL.ENCL.GEN other NOM year FOC head all/alive without misfortune/evil

æнæнезæй æрæййафа .

æнæ- нез -æй æр- æййаф -а

without disease ABL PREF catch.up/bear,experience SUBJ.3SG

13.3. **Еу загъдæй , сæхе**

еу загъд -æй сæхе

ITER/one say.PART.PST/dispute,quarrel ABL 3PL.REFL.GEN/POSS.REFL.3PL

йбæл фæдзахстонцæ .

йбæл фæдзахст -онцæ

3SG.ENCL.SUPER order,entust PST.TR.3PL

13.4. **Геуæргиæхсæвæ ку ралæууидæ , уæддæр бабæй косарт**

Геуæрги æхсæв -æ ку ра- лæуу -идæ уæддæр бабæй косарт

George night NOM when/if PREF stand OPT.3SG nevertheless again/but carcass

ракæниуонцæ , **къеретæ** **искæниуонцæ** , **къумæл исфициуонцæ** .
 ра- кæн -иуонцæ къере -т -æ ис- кæн -иуонцæ къумæл ис- фиц -иуонцæ
 PREF do OPT.3PL cheese.pie PL NOM PREF do OPT.3PL kvass PREF cook OPT.3PL
 13.5. **Уонæй ба кувтонцæ Лæгти Сæри Изæдмæ**
 уонæй ба кувт -онцæ Лæг -т -и Сæр -и Изæд -мæ
 they.ABL CONTR pray PST.TR.3PL man/husband PL GEN/INESS head GEN/INESS angel ALL

13.6. **Курдтонцæ си** ,
 курдт -онцæ си
 ask PST.TR.3PL 3SG.ENCL.INESS/3PL.ENCL.INESS/3SG.ENCL.ABL/3PL.ENCL.ABL

цæмæй нæ нæлгоймæгтæ ,
 цæмæй нæ нæлгоймæг -т -æ
 so.that/what.ABL NEG/1PL.ENCL.GEN/POSS.1PL man PL NOM

хъæбæрдæр ба нæ фæсæвæд ,
 хъæбæр -дæр ба нæ фæсæвæд
 very/strong,sturdy COMPAR/FOC CONTR NEG/1PL.ENCL.GEN/POSS.1PL young.people

нæ лæги бундзæфхæттæ
 нæ лæг -и бундзæфхæт -т -æ
 NEG/1PL.ENCL.GEN/POSS.1PL man/husband GEN/INESS stump PL NOM

царди лæуд уонцæ раст надбæл , уонцæ
 цард -и лæуд уонцæ раст над -бæл уонцæ
 live.PART.PST/life GEN/INESS stand.PART.PST SUBJ.3PL truth/straight way SUPER SUBJ.3PL

сæрагас , æнæнез , æнæфидбилиз .
 сæр æгас æнæ нез æнæ- фидбилиз
 head all/alive without disease without misfortune/evil

13.7. **Лæгти Изæд сæ цæмæй**
 Лæг -т -и Изæд сæ цæмæй
 man/husband PL GEN/INESS angel POSS.3PL/3PL.ENCL.GEN so.that/what.ABL

кæддæриддæр æ рахес пазури
 кæддæриддæр æ рахес пазур -и
 whenever POSS.3SG/3SG.ENCL.GEN right GEN/INESS

бунни дара .
 бун -и дар -а
 bottom,base/heritage/ruin GEN/INESS have,keep/be.obliged/be.considered SUBJ.3SG

paragraph 14.

14.1. **Еци рæстæги иуазæг ку бафтуийдæ**
 еци рæстæг -и иуазæг ку ба- фтуй -идæ
 that time GEN/INESS guest/sty when/if PREF be.added/separate/reach OPT.3SG

гъæубæстæмæ , уæд ин цуппæрæнæй
 гъæу бæст -æмæ уæд ин цуппæрæн -æй
 village bind.PART.PST/bunch ALL then/be.IMP.3SG 3SG.ENCL.DAT Thursday ABL

раздæр **рацæуæн**
раз -дæр ра- цæу -æн
in.front.of/next.to COMPAR/FOC PREF go PRS.1PL/SUBJ.1PL/INF2/NMLZ

нæбал **æмбалдæй** **гъæуæй**
нæ- =бал æмбалд -æй гъæу -æй
NEG =for.a.while/any.more meet/happen PST.INTR.3SG village ABL

14.2. **Мадта гъæубæсти** **цæргутæ** **дæр некумæ**
мадта гъæу бæст -и цæр -гу -т -æ дæр некумæ
so village country,region/place GEN/INESS live PART.PRS PL NOM FOC nowhere

цудæнцæ
цуд -æнцæ
go PST.INTR.3PL

14.3. **Еци æгъдау** **æвæрд** **адтæй** **хъæбæр**
еци æгъдау æвæрд адтæй хъæбæр
that law/rule/etiaulette/decency/custom put,place.PART.PST be.PST.3SG very/strong,sturdy

карз
карз
strong/strict

paragraph 15.

15.1. **Бæрæгбон** **райдайуни** **хуæдразмæ** **алли**
бæрæг бон ра- йдай -ун -и хуæдразмæ алли
known/defined day/possibility PREF begin INF GEN/INESS just.before/the.day.before every

бийнонтæ **дæр сог** **ниффадиуонцæ** **къуæрей** **фагæ** , **уомæн**
бийнонт -æ дæр сог ниф- фад -иуонцæ къуæре -й фагæ уомæн
family NOM FOC firewood PREF chop OPT.3PL week GEN/INESS enough he,she.DAT

æма **бæрæгбæнтти** **не** **мбалдæй** **сау**
æма бæрæгбæн -тт -и не мбалд -æй сау
and/but/for/that celebration PL GEN/INESS NEG/POSS.1PL meet/happen PST.INTR.3SG black

куститæ **кæнун** : **сог** **фадун** ,
куст -ит -æ кæн -ун сог фад -ун
work.PART.PST/work,job PL NOM do INF/PRS.1SG firewood chop INF/PRS.1SG

фагус **ласун** **æма** **уотæ идарддæр**
фагус лас -ун æма уотæ идард -дæр
garbage,dung carry,drag/remove INF/PRS.1SG and/but/for/that so distant,remote COMPAR/FOC

paragraph 16.

16.1. **Не** **мбалдæй** **фудконд миутæ**
не мбалд -æй фудконд миу -т -æ
NEG/POSS.1PL meet/happen PST.INTR.3SG ugly business,deed PL NOM

кæнун **дæр еци рæстæг** : **кæрæдзей æфхуæрун** ,
кæн -ун дæр еци рæстæг кæрæдзей æфхуæр -ун
do INF/PRS.1SG FOC that time RCP.GEN offend,punish INF/PRS.1SG

даун , **фудниуэзтæ** **кæнун** ,
 дав -ун фуд ниуэзт -æ кæн -ун
 steal INF/PRS.1SG evil/defect/guilt,fault drink.PART.PST/beverage,booze NOM do INF/PRS.1SG

сауæнгæ зуст дзорун дæр нимад адтæй
 сауæнгæ зуст дзор -ун дæр нимад адтæй
 even angry speak INF/PRS.1SG FOC count/respect.PART.PST/account be.PST.3SG

фудмиуæбæл .
 фуд миу -æбæл
 evil/defect/guilt,fault business,deed SUPER

16.2. Уотемæй адæм игъæлдзæгæй æрвистонцæ сæ
 уотемæй адæм игъæл -дзæг -æй æрвист -онцæ сæ
 in.this.way people cheerfulness ABL send PST.TR.3PL POSS.3PL/3PL.ENCL.GEN

бæрæгбони къуæре - кафтонцæ , зардтонцæ ,
 бæрæг бон -и къуæре - кафт -онцæ зард -т -онцæ
 known/defined day/possibility GEN/INESS week dance PST.TR.3PL sing TR PST.TR.3PL

кæрæдзæбæл цийнæ кодтонцæ .
 кæрæдзæбæл цийн -æ код -т -онцæ
 RCP.SUPER joy NOM do TR PST.TR.3PL

paragraph 17.

17.1. Мæнæ бабæй нур дæр ралæудтæй Фæцбадæни
 мæнæ бабæй нур дæр ра- лæудт -æй Фæцбадæн -и
 there,that.is again/but now FOC PREF stand PST.INTR.3SG Fasbaden GEN/INESS

цитгин бæрæгбон æма мæ
 цит -гин бæрæг бон æма мæ
 respect/fame ADJ known/defined day/possibility and/but/for/that 1SG.ENCL.GEN/POSS.1SG

нæ адæмæн фæндуй ракæнун зæрдиагон
 нæ адæм -æн фæнд -уй ра- кæн -ун зæрдиаг -он
 NEG/1PL.ENCL.GEN/POSS.1PL people DAT want PRS.3SG PREF do INF/PRS.1SG sincere ADJ

арфæ .
 арф -æ
 depth/blessing/greetings/charm,spell NOM

17.2. Уотæ æнæнез , æнæфидбилиз .
 уотæ æнæ нез æнæ- фидбилиз
 so without disease without misfortune/evil

17.3. Алли анз дæр нæ кадгин бæрæгбонбæл
 алли анз дæр нæ кад -гин бæрæгбон -бæл
 every year FOC NEG/1PL.ENCL.GEN/POSS.1PL respect,glory ADJ celebration SUPER

рæсугъдæй , цийнæйдзæгæй куд
 рæсугъд -æй цийнæйдзæг -æй куд
 beautiful ABL cheerful ABL how/specifically

æмбæлæн , **еци хуарззæнхæ**
 æ- мбæл -æн еци хуарззæнх -æ
 without befit/meet/happen PRS.1PL/SUBJ.1PL/INF2/NMLZ that favour,good.deed NOM
не , **гасей** **дæр уæд** !
 не гас -ей дæр уæд
 NEG/POSS.1PL all/alive GEN.PRN FOC then/be.IMP.3SG
 17.4. **Кæддæр Дигори** **адæм Идауæг еминæй** **куд**
 кæддæр Дигор -и адæм Идауæг емин -æй куд
 once Digora GEN/INESS people angel plague,poison ABL how/specifically
багъæуай **кодта** , **уотæ гъæуай** **кæнæд**
 ба- гъæуай код -т -а уотæ гъæуай кæн -æд
 PREF observation,protection do TR PST.TR.3SG so observation,protection do IMP.3SG
мах **дæр алли фидбилизæй** **дæр !**
 мах дæр алли фидбилиз -æй дæр
 we.NOM/GEN FOC every misfortune/evil ABL FOC
paragraph 18.
 18.1. **ХЪОДЗАСТИ Агубе** , **ахуради** **ветеран** .
 ХЪОДЗАСТИ агубе ахурад -и ветеран
 Kodzasov Agub education GEN/INESS veteran
paragraph 19.
 19.1. **Е** **адтæй** **раги** **дзамани** .
 е адтæй раги дзаман -и
 3SG/POSS.3SG be.PST.3SG long.time.ago/early time/period GEN/INESS
 19.2. **Устур-Дигорæмæ банæхстæр æй** **Еминæ** .
 Устур-Дигор -æмæ ба- нæхстæр æй Емин -æ
 Stur-Digora ALL PREF departure be.PRS.3SG plague,poison NOM
 19.3. **Еци рæстæг Хæймантæй** **еу** **лæг** , **æ**
 еци рæстæг Хæйман -т -æй еу лæг æ
 that time Khaimanov PL ABL ITER/one man/husband POSS.3SG/3SG.ENCL.GEN
ном **Гими** , **цудæй**
 ном Гими цуд -æй
 name/fame,respect Gimi go PST.INTR.3SG
гъæдбунти **æма**
 гъæд бун -т -и æма
 forest/log/tree/handle/quality bottom,base/heritage/ruin PL GEN/INESS and/but/for/that
Еминæ **æ** **размæ** **фæцæй** ,
 Емин -æ æ раз -мæ фæцæ -æй
 plague,poison NOM POSS.3SG/3SG.ENCL.GEN in.front.of/next.to ALL PREF be.PRS.3SG
адæймаги **хузæ** **райсгæй** .
 адæймаг -и хуз -æ ра- йс -г -æй
 man GEN/INESS colour/appearance,look NOM PREF take/get CONV ABL

19.4. **Гими æй** **базудта** **æма** **й**
 Гими æй ба- зуд -т -а æма æй
 Gimi 3SG.ENCL.GEN PREF know,can TR PST.TR.3SG and/but/for/that 3SG.ENCL.GEN

бафарста , **кумæ цудæй** , **убæл** .
 ба- фарст -а кумæ цуд -æй убæл
 PREF ask PST.TR.3SG where go PST.INTR.3SG he,she.SUPER

19.5. **Е** **ин** **загъта** , **Хæйманти**
 е ин загът -а Хæйман -т -и
 3SG/POSS.3SG 3SG.ENCL.DAT say PST.TR.3SG Khaimanov PL GEN/INESS

Гимий **хæдзарæмæ цæун** , **зæгъгæ** .
 Гими -й хæдзар -æмæ цæ -ун зæгъ -гæ
 Gimi GEN/INESS house ALL go INF/PRS.1SG say CONV

paragraph 20.

20.1. **Уæд** **фæйнердæмæ** **фæццудæнцæ** **æма** **Гими**
 уæд фæйне рд -мæ фæц- цуд -æнцæ æма Гими
 then/be.IMP.3SG DISTR half,side ALL PREF go PST.INTR.3PL and/but/for/that Gimi

æ **хæдзарæмæ фездæхтæй** , **дуæрттæ**
 æ хæдзар -æмæ фæ- здахт -æй дуæр -тт -æ
 POSS.3SG/3SG.ENCL.GEN house ALL PREF return/turn PST.INTR.3SG door PL NOM

федар **рахгæдта** **æма** **бафæдзахста**
 федар ра- хгæд -т -а æма ба- фæдзахст -а
 solidity,endurance PREF close TR PST.TR.3SG and/but/for/that PREF order,entust PST.TR.3SG

бийнонтæн , **маке** **æрбауадзетæ** , **зæгъгæ** .
 бийнонт -æн маке æрба- уадз -етæ зæгъ -гæ
 family DAT nobody.NOM/nobody.GEN PREF permit,let.go,keep PRS.2PL say CONV

20.2. **Хæдзари** **адтæй** **уайсадæг** **киндзæ**
 хæдзар -и адтæй уайсад -æг киндз -æ
 house GEN/INESS be.PST.3SG be.silent PART.PRS daughter.in.law/doll/tale.skeleton NOM

20.3. **Е** **хабар** **нæ** **фегъуста**
 е хабар нæ фæ- игъуст -т -а
 3SG/POSS.3SG event,affair NEG/1PL.ENCL.GEN/POSS.1PL PREF hear/be.heard TR PST.TR.3SG

20.4. **Уалинмæ** **Еминæ** **дуар бахуаста** .
 уалинмæ Емин -æ дуар ба- хуаст -а
 meanwhile,untill plague,potion NOM door PREF knock PST.TR.3SG

20.5. **Киндзæ** **еске** **бафæрсун**
 киндз -æ еске ба- фæрс -ун
 daughter.in.law/doll/tale.skeleton NOM someone's/someone PREF ask INF/PRS.1SG

нæ **бандиудта** **æма** **ин** **дуар**
 нæ ба- ндиуд -т -а æма ин дуар
 NEG/1PL.ENCL.GEN/POSS.1PL PREF dare TR PST.TR.3SG and/but/for/that 3SG.ENCL.DAT door

бакодта

ба- код -т -а

PREF do TR PST.TR.3SG

paragraph 21.

21.1. **Еминæ бацудæй хæдзарæмæ , коми**

Емин -æ ба- цуд -æй хæдзар -æмæ ком -и

plague,poison NOM PREF go PST.INTR.3SG house ALL mouth/canyon/point GEN/INESS

тæф фестадæй æма бийнонтæбæл нез

тæф фе- стад -æй æма бийнонт -æбæл нез

smell/steam PREF become ABL and/but/for/that family SUPER disease

бафтудта

ба- фтуд -т -а

PREF be.added/separate/reach TR PST.TR.3SG

21.2. **Гими гъæунгæмæ рауадæй æма нигъгъæр**

Гими гъæунг -æмæ ра- уад -æй æма нигъ- гъæр

Gimi street ALL PREF run/flow PST.INTR.3SG and/but/for/that PREF scream,sound

кодта , мæ хæдзари Еминæ

код -т -а мæ хæдзар -и Емин -æ

do TR PST.TR.3SG 1SG.ENCL.GEN/POSS.1SG house GEN/INESS plague,poison NOM

фæззиндтæй , зæгъгæ

фæз- зиндт -æй зæгъ -гæ

PREF appear PST.INTR.3SG say CONV

paragraph 22.

22.1. **Адæм уой ку фегъустонцæ , уæд**

адæм уой ку фе- гъуст -онцæ уæд

people be.SUBJ.3PL/he,she.GEN when/if PREF hear/be.heard PST.TR.3PL then/be.IMP.3SG

гъæунгæмæ ракалдæнцæ , фал нæ

гъæунг -æмæ ра- калд -æнцæ фал нæ

street ALL PREF pour/cut PST.INTR.3PL however NEG/1PL.ENCL.GEN/POSS.1PL

зонунцæ , сæхе кæци изæдбæл

зон -унцæ сæхе кæци изæд -бæл

know,can PRS.3PL 3PL.REFL.GEN/POSS.REFL.3PL which angel SUPER

бафæдзæхсонцæ - Уасгергибæл æви Идауæгбæл

ба- фæдзæхс -онцæ - Уасгерги -бæл æви Идауæг -бæл

PREF order,entrust SUBJ.3PL St.George SUPER or,is.really angel SUPER

22.2. **Уæд Къургъостæй еу лæг , Байтемурихъо ,**

уæд Къургъос -т -æй еу лæг Байтемурихъо

then/be.IMP.3SG Kurgosov PL ABL ITER/one man/husband Baitemuriko

зæгъгæ , е сфæндæ кодта

зæгъ -гæ е с- фæнд -æ код -т -а

say CONV 3SG/POSS.3SG PREF will/thought/advice/decision NOM do TR PST.TR.3SG

еу гъуддаг бавзарун

еу гъуддаг ба- взар -ун

ITER/one affair,event PREF choose/bear,suffer INF/PRS.1SG

22.3. **Е загъта** : « **Æз фехсдзәнән фат**

е загът -а æз фе- æхс -дзәнән фат

3SG/POSS.3SG say PST.TR.3SG I PREF throw/shoot FUT.1SG arrow/bullet

æма кæд Идауæгмæ исхауа , **уæд е**

æма кæд Идауæг -мæ ис- хау -а уæд е

and/but/for/that when/if angel ALL PREF fall SUBJ.3SG then/be.IMP.3SG 3SG/POSS.3SG

уодзәнæй нæ ервæзунгәнæг , **кæд**

уодзәнæй нæ ервæз -ун -гән -æг кæд

be.FUT.3SG NEG/1PL.ENCL.GEN/POSS.1PL escape,be.saved INF do.PRS PART.PRS when/if

æма Уасгергимæ , **уæдта уобæл фæдзæхсдзинан**

æма Уасгерги -мæ уæдта уобæл фæдзæхс -дзинан

and/but/for/that St.George ALL after/besides he,she.SUPER order,entrust FUT.1PL

нæхе ».

нæхе

1PL.REFL.GEN/POSS.REFL.1PL

paragraph 23.

23.1. **Фат фехста æма исæмбалдæй**

фат фе- хст -а æма ис- æмбалд -æй

arrow/bullet PREF throw/shoot PST.TR.3SG and/but/for/that PREF meet/happen ABL

Идауæги кирабæл

Идауæг -и кир -æбæл

angel GEN/INESS box/coffin/cage SUPER

23.2. **Уæд адæм еци дзиуарæмæ ниххæррæтт кодтонцæ**

уæд адæм еци дзиуар -æмæ ниххæррæтт код -т -онцæ

then/be.IMP.3SG people that cross,sanctuary ALL avalanche,crowd do TR PST.TR.3PL

æма уоми æрәнцадәнцæ

æма уоми æр- әнцад -әнцæ

and/but/for/that there/he,she.INESS PREF calm,stop PST.INTR.3PL

23.3. **Еминæ сæмæ уордæмæ хæстæг нæ**

Емин -æ сæмæ уордæ -мæ хæстæг нæ

plague,poison NOM 3PL.ENCL.ALL there ALL relative/close NEG/1PL.ENCL.GEN/POSS.1PL

цудæй , **дзиуарæ æй нæ**

цуд -æй дзиуар -æ æй нæ

go PST.INTR.3SG cross,sanctuary NOM 3SG.ENCL.GEN NEG/1PL.ENCL.GEN/POSS.1PL

уагъта

уагът -а

permit,let.go,keep PST.TR.3SG

23.4. **Уæд-еу** **Еминæ** **æхе**
уæд - еу Емин -æ æхе
then/be.IMP.3SG ITER/one plague,poison NOM 3SG.REFL.GEN/POSS.REFL.3SG

мегъæ **фестун** **кодта** , **фал-еу**
мегъ -æ фе- ст -ун код -т -а фал - еу
fog/cloud NOM PREF become INF/PRS.1SG do TR PST.TR.3SG however ITER/one

æй **Идауæг ниддумдта**
æй Идауæг нид- думд -т -а
3SG.ENCL.GEN angel PREF blow TR PST.TR.3SG

23.5. **Уæд** **Еминæ** **фестадаёй** **содзгæ** **цирагъти**
уæд Емин -æ фе- стад -æй содз -гæ цирагъ -т -и
then/be.IMP.3SG plague,poison NOM PREF become ABL burn CONV candle PL GEN/INESS

баст **æма** **сæбæл** **ниллæг хонхæй**
баст æма сæбæл ниллæг хонх -æй
bind.PART.PST/bunch and/but/for/that 3PL.ENCL.SUPER low.place mountain ABL

толгæ-толгæ **æхе** **рауагъта**
толг -æ - толг -æ æхе ра- уагът -а
carriage NOM carriage NOM 3SG.REFL.GEN/POSS.REFL.3SG PREF permit,let.go,keep PST.TR.3SG

paragraph 24.

24.1. **Идауæг ибæл** **фат** **суагъта**
Идауæг ибæл фат с- уагът -а
angel 3SG.ENCL.SUPER arrow/bullet PREF permit,let.go,keep PST.TR.3SG

æма **й** **æртæ** **хаййи** **фæххаун**
æма æй æрт -æ хай -йи фæх- ха -ун
and/but/for/that 3SG.ENCL.GEN three NOM part/plot GEN/INESS PREF fall INF/PRS.1SG

кодта
код -т -а
do TR PST.TR.3SG

24.2. **Æ** **еу** **хай** **фæззилдæй** **Билæгмæ**
æ еу хай фæз- зилд -æй Билæг -мæ
POSS.3SG/3SG.ENCL.GEN ITER/one part/plot PREF turn/look.after ABL ALL

æма **батар æй** , **иннæ** **фæззилдæй**
æма батар æй инн -æ фæз- зилд -æй
and/but/for/that dark be.PRS.3SG other NOM PREF turn/look.after ABL

скæсæнардама , **Асинтæма** **æма** **уоми** **фунук**
скæсæн æрд -æмæ Асинт -т -æмæ æма уоми фунук
east,rising half,side ALL PL ALL and/but/for/that there/he,she.INESS ashes

фестадаёй , **æртиккаг байзадаёй** **æ** **бунати**
фе- стад -æй æртиккаг ба- йзад -æй æ бунат -и
PREF become ABL third PREF stay ABL POSS.3SG/3SG.ENCL.GEN place GEN/INESS

æма **й** **Идауæги** **кири**
 æма æй Идауæг -и кир -и
 and/but/for/that 3SG.ENCL.GEN angel GEN/INESS row/pile GEN/INESS

ниввардтонцæ

нив- вард -т -онцæ
 PREF put,place PL PST.TR.3PL

paragraph 25.

25.1. **Æрæгиаумæ** **дæр ма** **уоми** **адтæй** .
 æрæги -ау -мæ дæр ма уоми адтæй
 recently EQU ALL FOC NEG/also/and/but/for/that there/he,she.INESS be.PST.3SG

25.2. **Гъæу Еминæй** **ке** **фæййервазтæнцæ** ,
 гъæу Емин -æй ке фæй- йервазт -æнцæ
 village plague,poison ABL who,what.GEN/that PREF escape PST.INTR.3PL

уой **номбæл** **искодтонцæ**
 уой ном -бæл ис- код -т -онцæ
 be.SUBJ.3PL/he,she.GEN name/fame,respect SUPER PREF do TR PST.TR.3PL

бæрæгбон - **Фацбадæн** .

бæрæг бон - Фацбадæн
 known/defined day/possibility Fasbaden

paragraph 26.

26.1. **Алли анз дæр ковунцæ** **Идауæгмæ** , **кувддитæ** **ин**
 али анз дæр ков -унцæ Идауæг -мæ кувдди -т -æ ин
 every year FOC pray PRS.3PL angel ALL prayer/feast PL NOM 3SG.ENCL.DAT

кæнунцæ .

кæн -унцæ
 do PRS.3PL

26.2. **Е** **æй** **Идауæги** **бæрæгбон** .
 е æй Идауæг -и бæрæг бон
 3SG/POSS.3SG be.PRS.3SG angel GEN/INESS known/defined day/possibility

paragraph 27.

27.1. **Æрмæгутæ** **мухурмæ** **бацæттæ** **кодта**
 æрмæгу -т -æ мухур -мæ ба- цæттæ код -т -а
 material PL NOM stamp,printing ALL PREF ready do TR PST.TR.3SG

paragraph 28.

28.1. **Габети Людмилæ** .

Габети Людмилæ

Gabeti Ludmila

paragraph 29.